

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СЯЗУ СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННАУ БЕЛАРУСІ, КІРАЎНІЦВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ
МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОЎ
ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 37 (737)

Субота, 3 верасня 1949 год.

Цана 50 кап.

Тэатры рэспублікі ў новым тэатральным сезоне

Значных поспехаў дасягнулі тэатры БССР у мінулым тэатральным сезоне. Гледзячы на рэспублікі ўбачылі на сцэне рэспубліканскіх і абласных тэатраў шмат новых спектакляў, пастаўленых на лютых п'есах савецкай драматургіі. Тэатры дасягнулі свайго мастацтва ў самым аддаленым кутку БССР, і яно сапраўды стала бліжэй і любімым для савецкага народа. Наш народ любіць і шануе тэатр, разам з ім перажывае яго ўданы і наўданы. Вялікая чэсць — стварыць для савецкага гледача п'есы і спектаклі. Вось чаму кожны тэатральны калектыў, кожны работнік гэтага калектыва не можа не адчуваць вялікае і хвалючае пачуццё адказнасці перад савецкім гледачом, асабліва ў пачатку новага тэатральнага сезона.

Зусім натуральна, што ў новым сезоне гледач хоча ўбачыць і новым пастаўленай, і ўзбагаціць яго новымі думкамі і пачуццямі, і новымі творчымі пошукамі пастаўшчыкаў, актараў, мастакоў, якія ўсхвалявалі яго свежасцю і арыгінальнасцю сцэнічных форм. І таму велізарны працаўдзяльнік тэатраў Беларусі ў новым тэатральным сезоне, які пачаўся ў верасні месяцы.

Адной з самых бліжэйшых і неадкладных задач новага сезона з'яўляецца пастаўленай высокаадукацыйнага спектакля ў азначэнне 32-й гадавіны Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Тэатры мяркуюць падрыхтаваць да свята савецкага народа такія спектаклі, як «Чужы чыноўнік», «Знак», «За другім фронтам», «Сабі», «Змова асудзеных» Н. Віргы, «3 народам» К. Крышын, «На Ціхім акіяне» Сімпіянава.

Ідэя каштоўнасць гэтых п'ес абавязвае тэатры ўжо зараз распачаць планавую падрыхтоўку да святых п'есаў. Будзе неярэймай і значнай усялякая нехайнасць у пастаўленні, актёрскім выкананні, у афармленні гэтых спектакляў. Партыйны і прафсаюзныя арганізацыі кожнага тэатра павінны акарыжываць тэатральнае грамадскасць ўсёй падрыхтоўцы перыяд святых спектакляў.

Справа чэсці кожнага тэатральнага работніка стварыць каштоўны спектаклі на высокім ідэяна-мастацкім узроўні.

Другой не менш важнай задачай, якая стаіць перад тэатрамі ў новым сезоне, з'яўляецца далейшае ўкараненне ў рэпертуар савецкай п'есы.

Савецкая п'еса павінна стаць асноўнай рэпертура. Выконваючы гэта ўказанне большасці партыі, тэатры БССР паставілі на свайго сцягу ўсе найбольш значныя п'есы і ў гэтым пачуццё вышэйшай пастаўленай некалькіх новых савецкіх п'ес.

Але негэта прызнач, што вызначала на плане колькасць савецкіх п'ес з'яўляецца дастатковай на плане годзе. Тэатры яшчэ ніяк не могуць адмовіцца ад заганнай практыкі пускання ў рэпертуар на самай пераважнай частцы, пакуль прыдзе што адзек на распаўсюджванню п'ес.

Вельмі многа п'ес аўтарства савецкай рэспублікі, якія можна было б перакласці і паставіць на беларускай сцэне. Чаму на Украіне могуць паставіць «Канстанцін Заслонаў», а беларускія тэатры не могуць паставіць, напрыклад, «Генерал Ватуцін» ці іншыя п'есы?

Чаму нашы тэатры не могуць паставіць на свайго сцягу п'есы, што з поспехам ідуць на сцягу маскоўскага тэатра ЦДНА, філіяла Магюта тэатра, якія абнарадавалі новымі імёнамі аўтарства і іх п'есы? Імгнэ большы інертнасць тэатраў наглядна ў актывізацыі беларускіх драматургаў. Тут тэатры таксама спадзяюцца толькі на самай пераважнай частцы, калі той ці іншы драматург прынясе ў тэатр сваю п'есу. А да гэтага аўтар прадастаўляе самому сабе і, як правіла, знаходзіцца на-за ўвагі тэатра. Большасць тэатраў і на сённяшні дзень ведае, хто з драматургаў і пііна, над якімі немагчыма іны працуюць, ці супадаюць іх тэмы з тэматычным планам тэатра і т. д.

Урачыстае паседжанне, прысвечанае А. Н. Радзішчаву

31 жніўня, у памятку Беларусі Дзяржаўнага тэатра оперы і балета, адбылося святае паседжанне Акадэміі навук БССР і Праўленнем Саюза савецкіх пісьменнікаў Беларусі ўрачыстае паседжанне, прысвечанае 200-годдзю з дня нараджэння выдатнага рускага рэвалюцыянера, пісьменніка і філосафа А. Н. Радзішчаву.

Паседжанне кароткім уступным словам адкрыў старшыня юбілейнай камісіі П. В. Савіч. На прапанову тав. Савіча, пры-

пры актыўнай зацікаўленасці тэатраў работай беларускіх драматургаў, рэпертуар іх выглядаў бы да пачатку новага сезона куды больш шырокім, і ў першую чаргу ён пашыраўся-б за лік лепшых п'ес беларускай драматургіі.

Такое становішча, калі тэатры не прымаюць энергічна захады да стварэння свайго арыгінальнага рэпертуара, не можа даць аставацца прытым. Разам з тэатрамі ў роўнай меры за гэта пазіны адказваць як кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў БССР, а таксама і Саюз пісьменнікаў Беларусі. Абодва яны пакуль што астаюцца ў роля старонніх фісцатараў таго, што адбываецца, а дакладней таго, што не адбываецца ва ўзаемаадносінах тэатраў з драматургамі.

Увага да савецкай, у тым ліку і да беларускай савецкай п'есы, не абмяжоўваецца ўключэннем не ў рэпертуарны план і назва пастаўшчыка. Важна не наогул паставіць п'есу, а паставіць так, каб яна з'яўлялася асновай рэпертуара, каб спектакль прагледзеў максімальна большы колькасць гледачоў. А для гэтага перша-перш спектакль трэба паставіць, а, па-другое — яго часцей добра паказваць гледачу. А ў некаторых тэатрах бывае так, што п'есу ўключаюць у план, ставяць яе, а пэўна паказваюць некалькіх спектакляў, і далей гэтая пастаўка пакідаецца ў тым-былым рэзерве. Астаецца фактам, што некаторыя савецкія пастаўкі былі паказаны значна менш іных спектакляў, а варыз і зусім, бадзі, не паказваліся. Незразумела, чаму, напрыклад, такія пастаўкі, як опера «Алеся» (у новай рэдакцыі), «Хлеб наш надзеіны» (у «Адным годзе», (Рускі драматург), «Змова асудзеных» (тэатр імя Я. Купалы), «Песня нашых сэрцаў» (тэатр імя Я. Коласа) прайшлі на сцэне менш, чым многія іншыя спектаклі? Такія-ж факты можна знайсці і ў абласных тэатрах.

Значыць, зусім нічо не дастаткова скаваць, што такі-то тэатр паставіў савецкую п'есу, самае галоўнае — як паставіў і колькі разоў яна паказана гледачу. Імяна гэта павінна стаць каэфіцыентам ацэнкі таго, наколькі тэатры глыбока ўкараняюць савецкую п'есу ў свой рэпертуар.

Разам з савецкай п'есай аднавае месца ў рэпертуары павінна заняць і класіка. Станоўчай асаблівасцю рэпертуарнага плана тэатраў на другую палову гэтага года з'яўляецца той факт, што ў ім знайшлі месца такія выдатныя творы класікі (і што ліччэ важней — рускай класікі), як «Чаравічкі» — Чайкоўскага, «Ворагі», «Мінчэ», «Варвары» — М. Горькага, «Вяселле Крэчынскага» — Сухавы-Кабалына, «Дзядзька Ваня» — А. Чэхава і інш.

Нарэшце, у плане сезона можна ўбачыць і паставіць для дзіцяці. Гэтыя пастаўкі зацікаўляюць амаль ва ўсіх рэспубліканскіх і абласных тэатрах за выключэннем, між іншым, тэатра імя Ленінскага камсамола Беларусі, які чамусьці не лічыць абавязковым для себе выконваць свой найбольш абавязак.

Наша газета ўжо зярталася ўвагу тэатра на тое, што тэатр мала адваідае свайго імя. Кіраўніцтва тэатра не зрабіла з гэтага аднавае вывады і прадузе аставацца на ранейшых пазіцыях неўважанна ў справу актыўнага ідэянага выхавання нашай моладзі.

Рэалізацыя тэатра сумесна са сваім кіраўніцтвам неабходна ў самы бліжэйшы час перагледзець свой рэпертуарны план на гэты сезон.

Складанне рэпертуарнага планаў — толькі пачатак самой работы. Планы трэба выканваць. А выкананне іх можна толькі ўзнавіць усе сілы тэатральнага калектыву, зрабіўшы прыгожы і самакрытыку ўнутры калектыву законам творчага жыцця. Без гэтых умоў усялякая планаванне астана добрым намерам. Таму з новымі сіламі, з большасці настольнісаво пачынаюць, майстры сцэны, новы тэатральны год!

З чэсцю выканайце задачы, пастаўлены перад тэатральным мастацтвам партыі Леніна — Сталіна!

Урачыстае паседжанне, прысвечанае А. Н. Радзішчаву

31 жніўня, у памятку Беларусі Дзяржаўнага тэатра оперы і балета, адбылося святае паседжанне Акадэміі навук БССР і Праўленнем Саюза савецкіх пісьменнікаў Беларусі ўрачыстае паседжанне, прысвечанае 200-годдзю з дня нараджэння выдатнага рускага рэвалюцыянера, пісьменніка і філосафа А. Н. Радзішчаву.

Паседжанне кароткім уступным словам адкрыў старшыня юбілейнай камісіі П. В. Савіч. На прапанову тав. Савіча, пры-

Усесаюзная канфярэнцыя прыхільнікаў міру ў Маскве

У канцы жніўня ў Маскве, у Калоннай залі Дома Саюзаў, адбылася Усесаюзная канфярэнцыя прыхільнікаў міру.

Кароткай уступнай прамовай канфярэнцыю адкрыў старшыня Падрыхтоўчага камітэта акадэмік В. Д. Грыну.

На прапанову пісьменніка Н. Федзіна, у прэзідыум аднагалосна выбіраюцца: прэзідэнт Акадэміі навук СССР акадэмік С. Вавілаў, акадэмікі Б. Грыну, Т. Лысенна, А. Паладзін, В. Волгін, Н. Дзяржавін, А. Апарын, А. Несмяянаў, прэзідэнт Акадэміі навук савецкіх рэспублік Н. Мэхелішвілі, Ю. Малітус, Х. Круус, П. Іельш, пісьменнікі А. Фадзееў, К. Сіману, А. Карнейчук, Н. Ціхану, В. Васілеўская, Якуб Колас, М. Шалахаў, П. Тычына, А. Ісаян, М. Ібрагімаў, Я. Судрабальні, Б. Кербабаяў, М. Турсун-Задэ, М. Рыльскі, П. Баню, С. Муканаў, Ш. Дарыяні, А. Вянцлова, І. Эрэнбург, кампазітар Д. Шастанковіч, артысты А. Харав, Л. Александровіч, С. Шантурэва, кінарэжысёры С. Герасімаў, М. Чыауралі, В. Пудоўкін, прафсаюзныя дзеячы В. Кузняцоў, Н. Палова, А. Осіпаў, М. Тарасаў, Н. Алахаверзія, С. Зайцаў, сакратары ЦК ВЛКСМ Н. Міхайлаў, Т. Яршоў, А. Шалейні, стыхаўнікаў заводцаў і фабрык Н. Рацішкі, Г. Дубінін, А. Нафараў, О. Мухомоў, старшыні калгаснаў і калгасныя брыгадыры Герой Савецкага Саюза С. Найназарав, І. Наўтарав, Т. Рэпіна, А. Мацула, В. Каралева, П. Празораў і іншыя — усяго 89 чалавек.

Пад бурную, доўга не змаўкаючую аванды ў ганаровы прэзідыум Усесаюзнай канфярэнцыі прыхільнікаў міру выбіраецца Палітбюро ЦК ВКП(б) на чале з вялікім правадчыком савецкага народа таварышам І. В. Сталіным.

У прэзідыум запрашаюцца замежныя госці, прадстаўнікі 14 краін — ШВА, Англія, Францыя, Італія, Германія, Аўстрыя, Кітай, Карэя, Чэхаславакія, Новагвінэя, Балгарыя, Венгрыя, Румынія, Албанія.

Затым канфярэнцыя выбірае сакратараў.

Аднагалосна зацверджана наступны парадак дня: 1. Даклад — «Абарона міру і

Першая старонка.

Тэатры рэспублікі ў новым тэатральным сезоне (перадаць артыкул).

Усесаюзная канфярэнцыя прыхільнікаў міру ў Маскве.

За мір і дружбу паміж народамі (прамова Якуба Коласа на Усесаюзнай канфярэнцыі прыхільнікаў міру).

Другая старонка.

Юр. Васілеў. — Другі і настаяні савецкіх пісьменнікаў (да гадавіны з дня смерці А. А. Жданова).

З. Гапонаў. — Кожная вёска атрымае кнігі.

Трэцяя старонка.

П. Панчанна. — Паўлюк Трус.

В. Лівенцаў. — «Канстанцін Заслонаў».

У. Уладзімірскі. — Аб забытых спектаклях.

Чацвёртая старонка.

Р. Шкраба. — Пра пазію сапраўдную і ўмоўную.

А. Есакоў. — Палепшыць работу мастацкіх навуковых устаноў.

М. Кацар. — Пачэсная справа архітэктараў і скульпатараў БССР.

А. Русак. — Як Зосі даваўся... (верш).

Чарговы пленум Праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР

Прэзідыум Праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР вырашыў правесці ў верасні месяцы чарговы пленум Праўлення. Пленум абмяркуе даклад В. В. Барысенкі аб становішчы і задачах літаратурнай крытыкі.

З дакладам аб уздзеянні пісьменнікаў у стварэнні новых мастацкіх і дакументальных кінакарцін выступіць міністр кінематографіі БССР тав. Красоўскі.

Для ўдзелу ў рабоце пленума запрошаны крытыкі, якія працуюць на перафронт.

У сувязі з тым, што ў канцы жніўня месяцы споўнілася 20-годдзе з дня смерці вымагага беларускага паэта П. Труса, прэзідыум Праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР вырашыў шырока адзначыць гэтую дату. У друку ўдзельнічаюць паліт рады артыкулаў аб жыцці і творчасці паэта. У Мінску намячана правесці вялікі літаратурны вечар, прысвечаны памяці П. Труса. Камітэт па радыёінфармацыі пры Савецкім Міністраў БССР арганізуе спецыяльныя перадачы аб паэце.

Гастролі Украінскага тэатра імя Г. І. Пятроўскага ў Мінску

У Мінску пачаў гастролі Дзяржаўнага Украінскага музычна-драматычнага тэатра імя Г. І. Пятроўскага.

Тэатр паказаў спектаклі: «У стэпах Украіны», «Прыяжджайце ў Званкавое», «Макар Дубрава» А. Карнейчука, «За другім фронтам» Сабко, «Кірэзавыя пшасце» І. Франка, «Паймічка» І. Табілевіча, «Запарожцаў за Дунаем» С. Гулак-Артемоўскага, «Маруся Багуслэўка», «Майская ноч», «Ой, не хадзі, Грыгу, дыш на вечарніцу» М. Старыцкага і інш.

Трупа складаецца з 106 чалавек. Сярод іх заслужаныя артысты УССР Ф. Главаці, Н. Калесніцава, Г. Пасюкін і інш.

У Доме афіцэраў тэатр паказаў ужо спектаклі «У стэпах Украіны» А. Карнейчука, «Маруся Багуслэўка» М. Старыцкага, «Покі сонца ўвайдзе, раса вочы высець» М. Крапіўніцкага і інш.

Мінскі гледач цёпла сустраў пастаўкі калектыва.

Дзяржаўнага Украінскага драматычнага тэатра імя Г. І. Пятроўскага прабудзе ў Мінску да 25-га верасня.

Ленінградскі драматычны тэатр у Віцебску

У Віцебску 20 жніўня спектаклем «У адным годзе» А. Сяфранова пачаў свае гастролі Ленінградскі Дзяржаўнага Мала драматычны тэатр.

Спектакль прайшоў з велізарным поспехам.

23 жніўня быў паказаны спектакль «Канстанцін Заслонаў» А. Маўзюка.

Да 10-годдзя ўз'яднання беларускага народа

Да 10-й гадавіны ўз'яднання беларускага народа ў адзінай Беларускай Савецкай Дзяржаве Камітэт па радыёінфармацыі пры Савецкім Міністраў БССР арганізуе шырока перадачу. У перадачы ўключаны паэма Я. Коласа «Рыбакова хата», апазданне М. Лынькова «Сустрачэнне», асобныя раздзелы з рамана Я. Брыля «Граніца», а таксама вершы і ўрывкі з паэм М. Танка, П. Пестрака, М. Машары, П. Тарас, М. Засіма, М. Васілька.

Асобная перадача прысвечана паэту-рэвалюцыянеру Валандіну Таўлаву.

Рухаюцца таксама беларускі перадачы для дзяцей з твораў савецкіх пісьменнікаў.

ПАПАЎНЕННЕ ФОНДАЎ ДЗЯРЖАЎНАЙ КАРЦІННАЙ ГАЛІЯРЭ

Беларуская Дзяржаўная карцінная галіяра па апошні час значна пашырыла свае фонды. У ёй зараз налічваецца звыш 1.015 карцін.

Пядаўна галіяра набыла новыя карціны В. Вальдзіцкага-Бірулі — «Каруны зямлі», Г. Мясоедава — «Малады мастак», І. Шылькіна — «Дз браны», В. Макоўскага — «У гарадской ставай» і іншыя.

За мір і дружбу паміж народамі!

Прамова Якуба КОЛАСА на Усесаюзнай канфярэнцыі прыхільнікаў міру*

Дарагія таварышы і сябры!
Прыяжджаючы па дарогах роднай Беларусі, я часта сустракаю адзіночкі савабы брацкія магільні геранічных воінаў Савецкай Арміі і бестэранных беларускіх партызан. У адной з такіх магільні, дзесяці на смаленскай зямлі, пакоіцца і прах майго сына, які адыў маладое жыццё за свабодную савецкую Радзіму.

Пра многае гавораць нам, савецкім людзям, гэтыя магільні... Удзюж дарог, па іх абшчыхх вальцуючы, як жалезныя коці, ішчце не ўсёды прыбраныя рэшткі фашысцкай ваеннай тэхнікі, разгромленай больш дасканалай савецкай ваеннай тэхнікі. Зіпшчаныя варожай рукой нашы лясы, гарады і сёлы, руіны будынкаў — усё гэта гаворыць нам аб цяжкіх днях вайны, аб пакараж і спусташанні, аб неадлучных спадарожніках. Усё гэта ўваскрэсала ў памяці жахі цяжкай, нябачанай у свеце вайны і папамінае нам пра тых велізарных ахвяраў, якія прынесены Савецкім Саюзам у імя абароны і ўрачыстасці свайго Радзімы, у імя вызвалення народаў ад фашысцкага занявольвання.

Ужо некалькі год пераможна закончыўшы вайну, мы займаемся шчырай творчай працай, паспыхаю залечваем раны нашай зямлі, прыўмамыма наша савецкае дзяржаўнае багацце, умоваўнам нашаму сёлу і магутнасць. На нашых вачах пераймаецца вадлікая савецкая краіна. Узнікаюць новыя фабрыкі, заводцы, а калі іх ствараюцца рабочыя гарады і пасёлкі, якія будуцца па апошнім слову навішай будучыняй тэхнікі і архітэктуры. Адвечныя пустыні аківаюць, ператвараюцца ў багатыя нівы. У нябачаных у свеце намерах выдзеляцца барацьба з сухавеллі, за высокі ўраджай, за багачце прадуктаў і прамысловых тавараў. Мы працуем і стараемся ў імя ўрачыстасці міру паміж народамі, у імя прагрэса

* Друкуецца ў скарочаным выглядзе.

і братняй саідарнасці ўсіх народаў на зямлі. Мы змагаемся за шчыльнасць, свабоднага чалавека, гаспадару зямлі. Але на нашым шляху ўстаюць чорныя сілы зла і пакараж, зрыя міжнародных разбойнікаў і драпежнікаў, якія будуць свой добрыбыт да саёбах сірот, удоў і матак, на крыві мільёнаў людзей.

Хто-ж яны, гэтыя разбойнікі, ворагі чалавечтва? Хто яны, вестуны новай сусветнай вайны, што крычаць аб ваеннай неабходнасці, акай нібыта пагражае з боку Савецкага Саюза?

Гэта нязначна па ліку і нічэмная па сваёй маральнай удзельнай вазе кучка паразітаў па целе народцаў, тунэадзі, энцэплагатараў, карадзі мананолі і трэстаў. Гэта звыры-камапаньці, якія заключваюць саюзы паміж сабою, калі справа ідзе аб зацвярджэнні народаў у імя прыбыткаў і звышпрыбыткаў, але пры выпадку гатовыя таксама пагнацца адзін другога. У імя сваіх захопніцкіх інтарэсаў яны са спайконым сумленнем прафесійных зацвярджэнняў ператвараюць зямлю ў пустыню і знішчыць дзесяткі мільёнаў людзей. Гэта ў першую чаргу варацілы з Уол-стрыя, агідныя расцінцелі чалавечай годнасці, машынікі-спекулянты і іх прадажныя слугі, што стаяць на карміла ўлады, з іх іпшчэскай агентурай.

У гэтай камашні мафёрных драпежнікаў і рабаўнікаў, розных маршалаў, вандэбэргаў, барухаў, конзель, чэрчыляў і іншых людэдаў, — «ганаровае» месца належыць і так званаму намесніку анатола Пятра на зямлі, пае Паш XII, старажытнаму жыхуру ватыканскага дупла, іезуіту-інквізітару. Гэты «божы намеснік» па праву і справядлівасці з'яўляецца духоўным айцом ката іспанскага народа Франка і свайго сучайчыніка, мясніка Бяніта Мусаліні. Ён жа быў шчырым прыхільнікам сусветнага бандыта Пятра. «Святота» зяцца не непакой

той факт, што ад рук гітлераўскіх калаў загінулі сотні тысяч каталікаў.

Цяпер «добрачэсцівы», «святый» Пій XII бласлаўляе атамную бомбу і аддае пракляцце тых сямю каталіцкай царквы, якія супрацьстаяць з прагрэсіўнымі партыямі і гавораць: «Далю вайну! Няхай жыць мір паміж народамі! Не хочам і не будзем ваяваць за шайку рабаўнікаў, за падпальшчыкаў новай вайны!» Але-ж папа Пій XII таксама падпальшчыць вайны, і яму, аразумела, не падабаецца голас свабодных народаў. Ён адлучае ад царквы і аддае анафема людзей, якія пратэстуюць супраць ваеннай істэрыі ўстрымлівасці нашчадкаў Пятра. Ён абрушвае сваю нянавісьць на ўсіх, хто выступае супраць стварэння Атлантычнага паэта і розных ваенных блокаў.

Папа субсідыруецца амерыканскімі драпежнікамі, якія марань аб тегемоні над усём светам. Як-жа можа маўчаць папа Пій XII? Ён ахвотна паслаў-бы на касцёр сотні тысяч камуністаў, калі-б у яго былі ружы даўжэйшыя. Але ён робіць усё, што можа, каб перагародзіць народам шлях руху да ўсеагульнага міру, да прагрэса, да ўрачыстасці новай праўды, пра якую людзі марылі на працягу вякоў і якая адзёйсненя ў Савецкім Саюзе і ажыццяўляецца ў краінах новай дэмакратыі.

Гэтай праўды бяцца горш агню маляры дэпінгаўскага капіталістычнага свету. Яны стаяць на карту ўсё, што могуць, каб перагародзіць шлях ёй, таму што яна змятае і змяце іх з твару зямлі, як непатрэбны хлам і смецце. А наш сваты абавязак, абавязак прыхільнікаў міру і барацьбы за мір — шырокі пракаладзь шлях нашай праўды, урачыстасці міру і брацтва народаў.

Няхай жыць мір і дружба паміж народамі да ўсіх сведа! (Апладысмэнты).

Няхай жыць сонца, няхай зніне цемра! (Бурныя апладысмэнты).

Радзішчавыя дні ў рэспубліцы

Грамадскасць рэспублікі шырока адзначыла 200-годдзе з дня нараджэння выдатнага рускага пісьменніка-рэвалюцыянера А. Н. Радзішчаву.

Рэспубліканскае Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў арганізавала цыкл лекцыяў у гарадах і ра-

нах рэспублікі, прысвечаных А. Н. Радзішчаву.

30 жніўня ў Мінскай бібліятэцы імя А. С. Пушкіна адбыўся літаратурны вечар, прысвечаны жыццю і дзейнасці А. Н. Радзішчаву. Першага верасня ў Акрутовым Доме афіцэраў буда прачытана публічна

лекцыя кандыдата філосафскіх навук П. Біруліна на тэму «А. Н. Радзішчав — вялікі рускі мысліцель-патрыяц».

Літаратурныя вечары, прысвечаныя памяці пісьменніка, адбыліся ў Мінскім педагогічным інстытуце, лясатэхнічным інстытуце і іншых навуковых установах сталіцы.

Друг і настаўнік савецкіх пісьменнікаў

(Да гадавіны з дня смерці А. А. Жданава)

Юр. ВАСІЛЬЕЎ

Год таму назад памёр выдатны дзеяч большавіцкай партыі і Савецкай дзяржавы Андрэй Аляксандравіч Жданаў, верны вучань і бліжэйшы саратнік вялікага Сталіна, выдатны тэарэтык марксізма-ленінізма, палыміяны барацьбіт за камунізм.

«Бліскучы даклад таварыша Жданава па пытаннях літаратуры, мастацтва і філасофіі з'яўляецца важным укладом у развіццё марксісцка-ленінскай тэорыі і ў многім садзейнічае перамаганню неадхопаў, якія маюцца тут, раскрываючы новыя шляхі развіцця сацыялістычнай культуры ў нашай краіне» (В. М. Мозафта).

Дзеячы савецкага ідэалагічнага фронту знаходзяць у працах А. А. Жданава баявую праграму, большавіцкае кіраўніцтва ё ё дзеянню, вучацца непрымырнай барацьбе за генеральную лінію партыі ў галіне ідэалогіі, за далейшы росквіт савецкай сацыялістычнай культуры.

Савецкая літаратура і мастацтва, укаваю таварыш Жданаў, узнікі ў выніку перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі і, адасцюроўваючы сувесна-гістарычны дасягненні савецкага народа ў будаўніцтве сацыялістычнага грамадства, прадстаўляючы сабою з'яву, якой яшчэ не ведала гісторыя чалавечай культуры. Выдатныя поспехі савецкай літаратуры і мастацтва абумоўлены поспехамі сацыялістычнага будаўніцтва.

«Наша літаратура, — таварыш Жданаў на Першым з'ездзе савецкіх пісьменнікаў СССР, — з'яўляецца самай мадалой з усіх літаратур усіх народаў і краін. Разам з тым, яна з'яўляецца самай ідэйнай, самай перадавой і самай рэвалюцыйнай літаратурай. Няма і ніколі не было літаратуры, акрамя літаратуры савецкай, якая арганізавала-б працоўных і прыгнечаных на барацьбу за канчатковае знішчэнне ўсёй і ўсялякай эксплуатацыі і арма наёмнай няволі. Няма і не было ніколі літаратуры, якая кладзе ў аснову тэматыкі сваіх твораў жыццё рабочага класа і сялянства і іх барацьбу за сацыялізм. Няма ніде, ні ў адной краіне ў адвядзены літаратуры, якая абараняла-б і адстаівала-б раўнапраўе працоўных усіх нацый, адстаівала-б раўнапраўе жанчын. Няма і не можа быць у буржуазнай краіне літаратуры, якая паслядоўна разбівала-б уолякае пемрашальства, усялякую містыку, усялякую папоўшчыню і вертаўшчыню, як гэта робіць наша літаратура».

У гэтых выдатных словах таварыша Жданава раскрыта веліч савецкай літаратуры — сцяганосца перадавых ідэй сучаснасці, паказанна яе вялікая перавага над літаратурай буржуазнай.

Партыя большавікоў, укаваю таварыш Жданаў, прызнае за нашай літаратурай велізарнае выхавальнае і грамадска-педагагічнае значэнне, разглядае літаратуру як магутную ідэйную зброю, якая данамагае нашаму народу пасяхова будаваць камуністычнае грамадства. У сваіх працах таварыш Жданаў з асаблівай сілай падкрэсліваў важнейшую якасць нашай літаратуры, якая аб'яшчае ёй магчымасць глыбокага і прудэўнага адлюстравання рэчаіснасці, магчымасць пільнага, актыўнага ўдзелу ў жыцці савецкага народа. Гэтая якасць — большавіцкая партыйнасць літаратурнай творчасці.

«Ленінізм выходзіць з таго, — таварыш Жданаў у сваім дакладзе аб часопісах «Звезда» і «Ленінград», — што наша літаратура не можа быць аналітычнай, не можа ўзляц сабою «мастацтва для мастацтва», а заклякана ажыццяўляць важную перадавую ролю ў грамадскім жыцці. Адсюль выходзіць ленінскі прыпын партыйнасці літаратуры — важнейшы ўклад В. І. Леніна ў навуку аб літаратуры».

Раскрываючы сутнасць ленінскага прыпына партыйнасці літаратуры, таварыш Жданаў вучыць савецкіх пісьменнікаў кіравацца ў сваёй творчай працы жыццёвай асновай савецкага ладу — палітыкай большавіцкай партыі, быць палыміяным прапагандастамі гэтай палітыкі, якая адасцюроўвае кроўныя інтарэсы народа, быць перадавікам у справе фармавання савецкай ідэалогіі, савецкай грамадскай свядомасці. Большавіцкая партыйнасць, з'яўляючыся вышэйшай формай ідэйнасці і народнасці літаратуры, патрабуе ад пісьменніка непрымырнай барацьбы супраць аналітычнасці, бездзейнасці, творыі «мастацтва для мастацтва», супраць усялякай спробы ворагаў савецкага народа адцягнуць літаратуру ад задаў пабудовы камунізма, паслабіць яе выхавальную сілу.

Усе выступленні Андрэя Аляксандравіча Жданава па пытаннях літаратуры і мастацтва з'яўляюцца бліскучым зорам валаўніцкай большавіцкай партыйнасці ў настаўніцкі і вырашэнні праблем савецкай літаратуры, зорам большавіцкай палыміянасці і прыпыноўнасці.

На прыкладзе ламылак, дапушчаных кіраўнікам пісьменніцкай арганізацыі Ленінграда, таварыш Жданаў паказаў, да якіх вынікаў прыводзіць забяццё ленінскага прыпына партыйнасці літаратуры, паказаў, што аналітычнасць і бездзейнасць у мастацкай творчасці глыбока варажы інтарэсам нашага народа, партыі, дзяржавы.

Таварыш Сталін назваў нашых пісьменнікаў інжынерамі чалавечых душ. Для таго, каб апраўдаць гэтае высокае званне, таварыш Андрэй Аляксандравіч Жданаў па Першым з'ездзе савецкіх пісьменнікаў СССР, яны павінны авалоць метадам сацыялістычнага рэалізму. Што гэта азначае? Гэта азначае — ведаць жыццё, каб умець адасцюраць яго прадэўна ў рэвалюцыйным развіцці. Прадэўнасць і гістарычна

жывасць адлюстравання павінны спалучацца з задачай ідэйнай пераборкі і выхавання працоўных у духу камунізма. Савецкая літаратура, адначасна таварыш Жданаў, не баіцца напрокаў у тэндэцыйнасці, таму што ў эпоху класовай барацьбы не можа быць пазакласавай, аналітычнай літаратуры. «Так, наша савецкая літаратура тэндэцыйная, і мы тамарышам не тэндэцыйнасцю, таму што наша тэндэцыйнасць заключэнна ў тым, каб вызваліць працоўных — усё чалавецтва ад арма капіталістычнай няволі».

Таварыш Жданаў глыбока раскрыў сутнасць рэвалюцыйнага рамантызма, які павінен уваходзіць, як сутэцыйная частка, у мастацкую творчасць пісьменнікаў, што стаць на пазіцыях сацыялістычнага рэалізма. Рэвалюцыйны рамантызм народнасці сацыялістычнага рэчаіснасцю, таму што «ўсе жыццё нашай партыі, усё жыццё рабочага класа і яго барацьба заключэнна ў спалучэнні самай суровай, самай цярпелівай практычнай працы з найвышэйшай героікай і велізарнымі перспектывамі». Шырокі перапынны, адкрыты перад нашым народам, яго накіраванасці наперад высюльваюць перад пісьменнікам задачу «заірынуць у нашое заўтра», таму што снчае заўтра падрыхтоўваецца пламернай свядомай працай ужо сёння».

Заірынуць у заўтрашні дзень, раскрыць перад народам у выразных мастацкіх вобразах і малюнках вялікую мату яго герачнай працы і барацьбы — важнейшая задача пісьменніка.

«Ці да твару нам, прадаўцамі перадавой савецкай культуры, савецкім патрыётам, роля схінення перад буржуазнай культурай або роля вучыня? Зразумела, наша літаратура, якая адасцюроўвае лад больш высокі, чым любы буржуазна-демакратычны лад, культуру ў многім разоў больш высокую, чым буржуазная культура, мае права на тое, каб вучыць іных новых агульначалавечай марлі».

Выступленні таварыша Жданава — баявая зброя ў барацьбе з бясплоднымі камапалітамі — антыпатрыётамі. У сваім выступленні на нарадзе дзелюч савецкай музыкі ў ЦК ВКП(б) ён з вычарпальнай пільнасцю характарызаваў узалемаанасны інтэрнацыяналізм і палыміяналізм у мастацтве, паказаўшы, што шлях да сапраўднага міжнароднага ладу ляжыць праз усмернае развіццё савецкай нацыянальнай культуры. «Інтэрнацыяналізм у мастацтве нараджаецца не на аснове ўмянення і прыбяднення напалыміянага мастацтва. Наадварот, інтэрнацыяналізм нараджаецца там, дзе квітнее нацыянальнае мастацтва. Забць гэтую ісціну — азначае згубіць кіруючую лінію, згубіць гэты твар, зрабіцца бясплодным камапалітам».

У працах таварыша Жданава дадзена выключна наводзе сваёй сілы і вастраты крытыка буржуазнай культуры, раскрыта яе нічымая, гітлая сутнасць, яе пачальнейшая сувязь з агрэсіўнымі, чалавеканенавісцімі імкненнямі анга-амерыканскіх імперыялістаў. У сучасных умовах, вучыў Андрэй Аляксандравіч Жданаў, калі імперыялісты і іх ідэйныя прыслушнікі вядуць жорсткую барацьбу супраць сацыялізма і дэмакратыі, накіраваць на нашу краіну, «задача савецкай літаратуры заключэнна не толькі ў тым, каб адказаць ударам на ўдары супраць усяй гэтай паганай хлусні і напад на нашу савецкую культуру, на сацыялізм, але і смела біваць і напад на буржуазную культуру, якая знаходзіцца ў стане маразма і растлення».

Наш савецкі сацыялістычны лад, таварыш таварыш Жданаў, здольны стварыць такую літаратуру, якая ладнае дабэка са сабой самыя лепшыя ўзоры творчасці старых часоў. Ад імя вялікай партыі большавікоў ён закляў савецкіх пісьменнікаў насынава імкнуцца наперад, да новых, вышэйшых дасягненняў, змагацца за багацце духоўнай культуры ў нашай краіне.

Савецкія пісьменнікі свята захоўваюць і ўсавябляюць у жыццё запаветы Андрэя Аляксандравіча Жданава — вернага сына нашай партыі — Сталіна, вялікага барацьбіта за шчасце і славу нашай вялікай сацыялістычнай Радзімы.

Надзвычай важная для пасяховага развіцця савецкай літаратуры ўказанні таварыша Жданава пра крытыку і самакрытыку. У дакладзе аб часопісах «Звезда» і «Ленінград» Андрэй Аляксандравіч выразае і паслядоўна паказаў, якую велізарную шкоду нашай літаратуры можа прынесці адсутнасць крытыкі і самакрытыкі ў пісьменніцкім асяроддзі.

Таварыш Сталін вучыць нас, — таварыш Андрэй Аляксандравіч, — што, калі мы хочам захавць карду, вучыць і выхоўваць іх, мы не павінны баяцца пакрыўдзіць каго-небудзь, не павінны баяцца прыпыноўнай, смелай, адкрытай і аб'ектыўнай крытыкі. Без крытыкі любя арганізацыі, у тым ліку і літаратурна-нава, можа загінуць».

Выступаючы на філасофскай дыскусіі на кіне Г. Ф. Аляксандрава «Гісторыя заходнеўрапейскай філасофіі», таварыш Жданаў вызначыў крытыку і самакрытыку як сапраўдную рухуючую сілу развіцця нашага грамадства, як магутны інструмент у руках партыі. Гэтае ўказанне павінасна дачытацца і літаратуры. Крытыка і самакрытыка — рухавая сіла развіцця савецкай літаратуры і мастацтва.

Усе выступленні таварыша Жданава прысянутае жыватворчым савецкім патрыятызмам, пачуццём гордасці за наш народ і яго выдатныя поспехі ў будаўніцтве сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры.

Усе выступленні таварыша Жданава прысянутае жыватворчым савецкім патрыятызмам, пачуццём гордасці за наш народ і яго выдатныя поспехі ў будаўніцтве сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры.

Усе выступленні таварыша Жданава прысянутае жыватворчым савецкім патрыятызмам, пачуццём гордасці за наш народ і яго выдатныя поспехі ў будаўніцтве сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры.

Усе выступленні таварыша Жданава прысянутае жыватворчым савецкім патрыятызмам, пачуццём гордасці за наш народ і яго выдатныя поспехі ў будаўніцтве сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры.

Усе выступленні таварыша Жданава прысянутае жыватворчым савецкім патрыятызмам, пачуццём гордасці за наш народ і яго выдатныя поспехі ў будаўніцтве сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры.

Усе выступленні таварыша Жданава прысянутае жыватворчым савецкім патрыятызмам, пачуццём гордасці за наш народ і яго выдатныя поспехі ў будаўніцтве сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры.

Усе выступленні таварыша Жданава прысянутае жыватворчым савецкім патрыятызмам, пачуццём гордасці за наш народ і яго выдатныя поспехі ў будаўніцтве сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры.

Усе выступленні таварыша Жданава прысянутае жыватворчым савецкім патрыятызмам, пачуццём гордасці за наш народ і яго выдатныя поспехі ў будаўніцтве сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры. Выніцтва сацыялістычнай культуры.

Абласная нарада работнікаў кнігагандлюючых арганізацый

18 жніўня ў Магілёве аддэ прапаганда і агітацыі абкома КП(б) Беларусі правёў нараду работнікаў кнігагандлюючых арганізацый вобласці, работнікаў культасветустановаў і аргану Саюздруку.

З дакладам аб распаўсюджванні кнігі і перыядычных выданняў у шырокіх масах насельніцтва і задачах кнігагандлюючых арганізацый выступіў загадчык аддэла прапаганда і агітацыі Магілёўскага абкома КП(б) С. Палянаў.

— Беларускае пісьменніцкае, — сказаў ён, — звярнулася з адкрытым лістом да вас, работнікаў кнігагандлюючых арганізацый, закляваючы актывна ўключыцца ў справу прапаганда савецкай кнігі, каб праасюльвалі і распаўсюджвалі ў самых аддаленых кутках нашай краіны.

Гандаль літаратурай да гэтага часу, прадаўцаў дакладчык, у нашай вобласці быў пастаўлен не зусім здавальняюча. Асабліва дрэнна працавалі Абласпэўсаюз і абласное аддзяленне Саюздруку. У вобласці не было наладжана кніганаства. 540 школ да гэтага году заставаліся без бібліятэк, не маглі набіць патрэбнай літаратуры, хая і гэтай справы былі вылучаны сродкі. У сучасны момант яшчэ влічваецца 1.100 калгасаў, якія таксама не маюць сваіх бібліятэк.

Вельмі цікавы ўзят пачыну ў Гіліцкай НСШ, Чырвонопольскага раёна. Настаўнікі і вучні гэтай школы абавязалі да канца года распаўсюдзіць сярод насельніцтва вёскі 600 кніг. Якая-б была вялікая справа, каб гэты пачыну быў надхоплены ўсім школам вобласці, бо трэба памятаць, што ў вобласці 19.000 школьнікаў і 7 тысяч настаўнікаў.

Добра праведзена работнікамі магазіна падліка па тавры В. І. Леніна і І. В. Сталіна на беларускай мове. Так, на плану неабходна было ахапіць падліскай 100 чалавек, а ахоплена 560. Мы не чакаем, калі дася, што ў многіх калгасах падліска на газеті і часопісы праводзіліся даволі слаба. Так, Пачаўскае сельскае агенства сувязі (начальнік Міхась Пашыла) на жнівень рэалізавала падліску па ўсёму сельсавецу па газетам — у колькасці 120 экз., па часопісах — 3 экз. Гэта, безумоўна, вельмі мала, улічваючы, што ў сельсавеце налічваецца 6 буйных калгасаў, некалькі школ, хата-чытальня. Такі калгас, які імя Чапаева, Пачаўскага сельсавета, які мае звыш ста гаспадарак, атрымоўвае па падліску ўсяго толькі 13 экзэмпляраў газет, з якіх 10 экзэмпляраў раўных і па адному экзэмпляру «Правды», «Сацыялістычнае земледззя» і «За Радзіму».

Калгасныя лістасцы Пачаўскага сельсавета, які выявіліся, самі падліскі не праводзяць. Усё гэтую справу ўзяў на себе тав. Пашыла. І, які багня, вынікі ад гэтага атрымаліся даволі сумныя.

Але гэта не значыць, што так працуюць усе сельскія агенствы сувязі. Узіць, напрыклад, Палужскае аддзяленне сувязі. Узначальнае яго Нікалай Корда. Ён ужо некалькі год працуе ў органах сувязі. Да сваёй працы адносіцца з любоўю, аддае для яе ўсе свае здольнасці. Тав. Корда праводзіць сістэматычную работу з калгаснымі лістасцамі, вучыць іх, як правільна вяродзіць падліску на перыядычных выданнях, як прапагандаваць літаратуру. Таму не дзіўна, што Палужскае аддзяленне сувязі — лепшае ў раёне. Падліска на газеті і часопісы тут заўсёды намагаю перавыконвацца, і вельмі добра распаўсюджваюцца кніга. Так, на плану аддзялення павіна было ў першым паўгоддзі прадаць літаратуры на суму 2.400 рублёў, а прадава на суму 2.700 рублёў.

Добра працуюць таксама аддзяленні сувязі Новага Глына, дзе начальнікам Падліскае Вера, сельскае агенства сувязі Беразайкі, загадчыкам якога з'яўляецца Імшанка Парфен, і іншыя.

З калгасных лістасцаў вылучаюцца добраасюльненнай працай Герашанка Сяргей з калгаса «Праўда», Якубенка Елізавета з калгаса «МОПР», Чарніцкаў Яўхім з калгаса «Трактар» і шмат іншых. Асабліва добра працуе лістасец Чарніцкаў Яўхім. Хоць яму каля 70 год, але лістасец заўсёды ў тэрмін вяродзіць падліску, акуратна дасцяўляе газеті і часопісы калгаснікам. За паўгоддзе ім прададзена літаратуры на суму звыш 400 рублёў. Яўхіма Гірагоравіча Чарніцова любіць і панаважаюць калгаснікі. Лістасец неаднаразова за добраасюльненную работу атрымаваў прэміі і грашовыя ўзнагароды.

Пасяя агульнявання адкрытага ліста беларускіх савецкіх пісьменнікаў райком партыі правёў нараду загадчыкаў сельскіх агенстваў сувязі і калгасных лістасцаў. На гэтай нарадзе лепшыя калгасныя лістасцы і загадчыкі сельскіх агенстваў сувязі падзялялі вопытам сваёй работы і ўмялі канкрэтныя абавязальствы па шырайшаму распаўсюджванню перыядычных выданняў і літаратуры.

Раёны камітэт партыі і яго аддэл прапаганда і агітацыі пасля нарады накіраваў у сельскія саветы не толькі штытныя прапагандаістаў, але і рад камуністаў у ліку партыйнага актыва з мэтай дапамагчы на месцах партыйным партыйным арганізацыям і папашчым аддзяленням у шырокім ахопе калгаснага насельніцтва падліскай на газеті і часопісы.

У нас, камуністаў, няма ніякага сумнення, што вялікая культурная справа — распаўсюджванне кнігі і перыядычнага друку сярод шырокіх мас насельніцтва будзе з часоў выканана.

Добра працуюць таксама аддзяленні сувязі Новага Глына, дзе начальнікам Падліскае Вера, сельскае агенства сувязі Беразайкі, загадчыкам якога з'яўляецца Імшанка Парфен, і іншыя.

З калгасных лістасцаў вылучаюцца добраасюльненнай працай Герашанка Сяргей з калгаса «Праўда», Якубенка Елізавета з калгаса «МОПР», Чарніцкаў Яўхім з калгаса «Трактар» і шмат іншых. Асабліва добра працуе лістасец Чарніцкаў Яўхім. Хоць яму каля 70 год, але лістасец заўсёды ў тэрмін вяродзіць падліску, акуратна дасцяўляе газеті і часопісы калгаснікам. За паўгоддзе ім прададзена літаратуры на суму звыш 400 рублёў. Яўхіма Гірагоравіча Чарніцова любіць і панаважаюць калгаснікі. Лістасец неаднаразова за добраасюльненную работу атрымаваў прэміі і грашовыя ўзнагароды.

Пасяя агульнявання адкрытага ліста беларускіх савецкіх пісьменнікаў райком партыі правёў нараду загадчыкаў сельскіх агенстваў сувязі і калгасных лістасцаў. На гэтай нарадзе лепшыя калгасныя лістасцы і загадчыкі сельскіх агенстваў сувязі падзялялі вопытам сваёй работы і ўмялі канкрэтныя абавязальствы па шырайшаму распаўсюджванню перыядычных выданняў і літаратуры.

Раёны камітэт партыі і яго аддэл прапаганда і агітацыі пасля нарады накіраваў у сельскія саветы не толькі штытныя прапагандаістаў, але і рад камуністаў у ліку партыйнага актыва з мэтай дапамагчы на месцах партыйным партыйным арганізацыям і папашчым аддзяленням у шырокім ахопе калгаснага насельніцтва падліскай на газеті і часопісы.

У нас, камуністаў, няма ніякага сумнення, што вялікая культурная справа — распаўсюджванне кнігі і перыядычнага друку сярод шырокіх мас насельніцтва будзе з часоў выканана.

Нездавальняюча працуюць у вобласці органы Саюздруку. Так, у г. Магілёве налічваецца звыш 75 лістасцаў, але чалавечы толькі 13 лістасцаў дазволена правадзіць падліску на перыядычных выданнях і прадаваць мастацкую літаратуру.

Загадчык магазіна Райспэўсаюза г. Вязьнічы тав. Вараннікова ў сваім выступленні сказала, што ў раён мала дасцяўляецца кніг. Так, за першае паўгоддзе ў магазін літаратура была завезена толькі адзін раз. Асабліва вялікі пошыт на дзіцячую літаратуру, але яе ў магазіне зусім няма.

А між іншым, як я даведлася на нарадзе, — зазначыла тав. Вараннікова, — у Магілёве на складзе Абласпэўсаюза ляжыць без усялякага руху 740 экз. выдатнай кэзкі Ярышоў «Канік-гарбунюк», кнігі для дзяцей — Караленкі, Пунічына, а таксама кнігі беларускіх пісьменнікаў, — але нам іх не даюць.

Затым выступіў загадчык Выхавальнага кніжнага магазіна тав. Борнік, які падзяляў вопытам сваёй работы. Ён адзначыў, што гандаль кнігамі ў Выхаве паступова наладжваецца. Так, магазін мастацкую, палітычную і сельскагаспадарчую літаратуру праасюльвае ў вёскі праз школы, хатачытальні, калгасныя бібліятэкі. Магазін выкарыстоўвае пматэрыялы нарады калгаснікаў і настаўнікаў раёна, на якіх арганізавана шырокі гандаль кнігамі.

Добра праведзена работнікамі магазіна падліка па тавры В. І. Леніна і І. В. Сталіна на беларускай мове. Так, на плану неабходна было ахапіць падліскай 100 чалавек, а ахоплена 560. Мы не чакаем, калі дася, што ў многіх калгасах падліска на газеті і часопісы праводзіліся даволі слаба. Так, Пачаўскае сельскае агенства сувязі (начальнік Міхась Пашыла) на жнівень рэалізавала падліску па ўсёму сельсавецу па газетам — у колькасці 120 экз., па часопісах — 3 экз. Гэта, безумоўна, вельмі мала, улічваючы, што ў сельсавеце налічваецца 6 буйных калгасаў, некалькі школ, хата-чытальня. Такі калгас, які імя Чапаева, Пачаўскага сельсавета, які мае звыш ста гаспадарак, атрымоўвае па падліску ўсяго толькі 13 экзэмпляраў газет, з якіх 10 экзэмпляраў раўных і па адному экзэмпляру «Правды», «Сацыялістычнае земледззя» і «За Радзіму».

Калгасныя лістасцы Пачаўскага сельсавета, які выявіліся, самі падліскі не праводзяць. Усё гэтую справу ўзяў на себе тав. Пашыла. І, які багня, вынікі ад гэтага атрымаліся даволі сумныя.

Але гэта не значыць, што так працуюць усе сельскія агенствы сувязі. Узіць, напрыклад, Палужскае аддзяленне сувязі. Узначальнае яго Нікалай Корда. Ён ужо некалькі год працуе ў органах сувязі. Да сваёй працы адносіцца з любоўю, аддае для яе ўсе свае здольнасці. Тав. Корда праводзіць сістэматычную работу з калгаснымі лістасцамі, вучыць іх, як правільна вяродзіць падліску на перыядычных выданнях, як прапагандаваць літаратуру. Таму не дзіўна, што Палужскае аддзяленне сувязі — лепшае ў раёне. Падліска на газеті і часопісы тут заўсёды намагаю перавыконвацца, і вельмі добра распаўсюджваюцца кніга. Так, на плану аддзялення павіна было ў першым паўгоддзі прадаць літаратуры на суму 2.400 рублёў, а прадава на суму 2.700 рублёў.

Добра працуюць таксама аддзяленні сувязі Новага Глына, дзе начальнікам Падліскае Вера, сельскае агенства сувязі Беразайкі, загадчыкам якога з'яўляецца Імшанка Парфен, і іншыя.

З калгасных лістасцаў вылучаюцца добраасюльненнай працай Герашанка Сяргей з калгаса «Праўда», Якубенка Елізавета з калгаса «МОПР», Чарніцкаў Яўхім з калгаса «Трактар» і шмат іншых. Асабліва добра працуе лістасец Чарніцкаў Яўхім. Хоць яму каля 70 год, але лістасец заўсёды ў тэрмін вяродзіць падліску, акуратна дасцяўляе газеті і часопісы калгаснікам. За паўгоддзе ім прададзена літаратуры на суму звыш 400 рублёў. Яўхіма Гірагоравіча Чарніцова любіць і панаважаюць калгаснікі. Лістасец неаднаразова за добраасюльненную работу атрымаваў прэміі і грашовыя ўзнагароды.

Пасяя агульнявання адкрытага ліста беларускіх савецкіх пісьменнікаў райком партыі правёў нараду загадчыкаў сельскіх агенстваў сувязі і калгасных лістасцаў. На гэтай нарадзе лепшыя калгасныя лістасцы і загадчыкі сельскіх агенстваў сувязі падзялялі вопытам сваёй работы і ўмялі канкрэтныя абавязальствы па шырайшаму распаўсюджванню перыядычных выданняў і літаратуры.

Раёны камітэт партыі і яго аддэл прапаганда і агітацыі пасля нарады накіраваў у сельскія саветы не толькі штытныя прапагандаістаў, але і рад камуністаў у ліку партыйнага актыва з мэтай дапамагчы на месцах партыйным партыйным арганізацыям і папашчым аддзяленням у шырокім ахопе калгаснага насельніцтва падліскай на газеті і часопісы.

У нас, камуністаў, няма ніякага сумнення, што вялікая культурная справа — распаўсюджванне кнігі і перыядычнага друку сярод шырокіх мас насельніцтва будзе з часоў выканана.

Добра працуюць таксама аддзяленні сувязі Новага Глына, дзе начальнікам Падліскае Вера, сельскае агенства сувязі Беразайкі, загадчыкам якога з'яўляецца Імшанка Парфен, і іншыя.

З калгасных лістасцаў вылучаюцца добраасюльненнай працай Герашанка Сяргей з калгаса «Праўда», Якубенка Елізавета з калгаса «МОПР», Чарніцкаў Яўхім з калгаса «Трактар» і шмат іншых. Асабліва добра працуе лістасец Чарніцкаў Яўхім. Хоць яму каля 70 год, але лістасец заўсёды ў тэрмін вяродзіць падліску, акуратна дасцяўляе газеті і часопісы калгаснікам. За па

Пімен ПАНЧАНКА

ПАЎЛЮК ТРУС

Аб забытых смятаклях

28 жніўня споўнілася дваццаць год з дня смерці таленавітага беларускага паэта Паўлюка Труса.

Ён прышоў у літаратуру, калі зямля яшчэ была гарачай ад баёў грамадзянскай вайны. Народ, упершыню ў гісторыі арабіўшыся гаспадаром свайго лёсу, аказася лувкавы і ўздася будаваць першую ў свеце сацыялістычную дзяржаву. Вялікі Кастрычнік разнаволіў творчыя сілы мільённых мас, і на ўсёй савецкай зямлі была зарасавала сапраўды новае, ніколі нябачанае жыццё. Гэта было залатое ранне нашай краіны, якой патрэбны былі новыя песныры. Паўлюк Трус і стаў такім песняром:

Прышоў я з казкамі
У залатое ранне
Ад Сожа піхага,
Ад берагоў Дняпра.

Паўлюк Трус быў адным з першых беларускіх паэтаў, хто пшыра і ўсхвалявана ўславіў Кастрычніцкую сацыялістычную рэвалюцыю, яе заваяванні. Ён убачыў і наказаў, як «завоніць кужалына вёска, да Кастрычніка туліцца ёсць». І ад імя народа, з глыбін якога ён выйшаў і якому аддаў усё сілы і талент свайго кароткага, крышталёва-чыстага жыцця, паэт з годнасцю сказаў:

Гунца больш нас не прымусяць,
Беларус з усімі роўны.

Паэт не толькі ўславіў вялікі Кастрычнік, але і здолеў у многіх творах паэтычна-канкрэтна паказаць, што даў Кастрычнік нашаму народу, здолеў зразумець яго сутэсна-гістарычнае значэнне.

... Насуць у замежныя далі
Кліч прыгнечаным,—кліч да змагання.
Прыдзе час і пад сцягам свабоды
Павянчаецца з Нёманам Вісла,
І над Віліняй ваззе свабодай,—
Хай панурыя хмары не віснучь!
(«Сёмай гадавіна»)

Творы П. Труса пра грамадзянскую вайну асвеаны ўзнёслай рамантыкай. Любымімі вобразамі паэта з'яўляюцца вобразы бунты, навалыніцы, якія крышаць усе старое. Паэт з любоўю і захваленнем апятываваў чырвоных байцоў і камандзіраў, беларускіх партызан, якія мужна змагаліся з беларускімі акупантамі. Найбольш ярка гэтая тема вырашана ў паэмах «Юны змаганец» і «Астрожнік». Юны змаганец Янка—адражаны беларускі партызан, выхаваны ленинскім камсамолам. Паэт надаў яму характэрныя для камсамольца рысы: адвагу, мужнасць, адданасць пролетарскай справе. Хай паэту не ўдалося стварыць індывідуальна-акрэслены вобраз, гэта з'явіла ў чым акупляецца праўдзівасцю эмоцый, цеплыней пачуццяў. Паўней выписаны вобраз камсамольца Якіма, які гераічна змагаўся з беларускімі панамі і загінучы, як сапраўдны малады рэвалюцыянер.

Грамадзянская вайна пераможна скончылася, але барацьба не спынілася, яна разгарэлася з новай сілай — барацьба з праклятай спадчынай капіталізма, барацьба за сацыялізм. Усюды заруцелі парасткі новага.

Успісла старое паводзе,
Калі вір маладога нахлынуў,—
ліна паэт, які сам глыбока акунуўся ў гэты вір маладога і новага, стаў песняром сацыялістычнага будаўніцтва.

«Я ... сэрца к жыццю прыкаваў»,—кажа Паўлюк Трус, і гэта праўда. Ён распачаў сваю творчую дзейнасць на старонках газет. Чытаючы яго «газетныя» вершы—сатыры, фельетоны, частушкі, байкі, лірыку,—мы яркава ўяўляем малюнк тагачаснага жыцця беларускага сялянства. На вёсцы адбываецца жорсткае класавая барацьба. Кулакі, паны, шкіднікі, спекулянты здосна супраціўляюцца сацыялістычнаму наступу. Над сялянствам вісць агідная імгла перажыткаў капіталізма. І Паўлюк

Трус, як сапраўдны паэт-барацьбіт, надальвае свай вострае і траннае слова на змаганне з кулацтвам, рэлігійным дурманам, дробнаўласніцкім ідыятызмам, забабонамі. Няхай гэтыя вершы часамі недасканалыя. Важней тое, што яны былі патрэбны і свочасовай зброй у барацьбе. Для паэта не існавала высокіх і нізкіх тэм. Ён ведаў жыццё, актыўна ўдзельнічаў у ім, як паэта-агітатар, і біў па ворагу тым, чым было зручней. У гэтым адчуваецца добры ўплыў на Труса баявой паэзіі Уладзіміра Маякоўскага.

і гэтая любоў чырвонай піткая праходзіць праз усю творчасць Труса. Сёння, з вышэйні трох дзесяцігоддзяў савецкага ладу, нам многае адасца ў паэзіі Труса (ды і не толькі яго) наіўным і абстрактным. Але нас заўсёды будзе хваляваць надзвычайная шчырасць паэта, яго глыбокі лірызм, яго народнасць. Паэт быў улюблёны ў народную песню, і яна шчодро жыла яго паэзія. Ён добра адчуваў і разумеў народную творчасць, багата і ўмела карыстаўся ёю.

Чытачы, які ўпершыню знаёміцца з творчасцю Паўлюка Труса, можа адзівіць значнай колькасцю лірычных вершаў, афарбаваных сумнымі матывамі. Боль і роспач душы, сэрца ў крыві і слёзах, атруты смех, дню душэўнай пустаці і г. д. — усё гэтыя азначэнні, якія сустракаюцца ў вершах, і вырашанне некаторых тэм могуць выклікаць думку — ці не перажыў паэт нейкую трагедыю, чым выкліканы такія матывы?

Траба памятаць, што ў той час у паэзіі адчуваўся даволі моцны ўплыў горшых баёў творчасці С. Ясеніна. Беларускія нацыяналісты ўсяляк культывіравалі ясеніншчыну. Для лепшых нашых паэтаў гэтая з'ява была глыбока чужой. Чужой яна была і для Паўлюка Труса. «Песнізм» і «адачы» ў некаторых вершах паэта — не арганічны, шугучы, гэта, так сказаць, даніна пачынаючага паэта літаратуршчыне, «стражніцкая» поза наіўнай маладосці.

Паўлюк Трус—паэт глыбока і шырока агульствачыны. І калі з разгону ў яго часам вырываецца нашылівы радок—«душа паэта—плач і смех...», то хутка ён сам сабе ўпікае:

Навошта-ж плач,
Навошта плач паэту,
Калі жыццё—парыў
Адвечнае красі?

Асноўны настрой усёй творчасці Труса выказаны ў словах: «Няма вялікага, як будаваць і жыць». Гэтая думка паўтараецца ў паэты часта:

Мы прыходзім ў свет,
Каб уславіць яго,—
Усё аддаць за жыццё і змаганне.

Ой, як хочацца жыць,
Упывацца красой,
У моц краіны мне хочацца верыць.
(«Як нажоўкнуць лісты»)

Паўлюк Трус—паэт маладосці, паэт вясны. Ён кажа: «Хачу, каб вена красавала прыгожа-светлая вясня». Таму і выяўленчыя сродкі паэта такія сакавітыя, сонечныя. Ён захваліцца шматбаковым жыццём, працай; душу яго перазаўняе радасць; і гэтай радасцю ён гатовы шчодро падзяліцца з людзьмі! Ён багаты ўражаннямі, адчуваннямі, пачуццямі, а каб выказаць іх, у маладога паэта не заўсёды хапае дакладных слоў, і мы бачым, як паэт у пачатку

творчасці шчодро карыстаецца словамі-спарышамі: «смага-дым», «шыр-рагон», «рукі-сталь», «крань-вясня», «ясня-зора-вочкі», «буйна-горда» і г. д. З гэтай-жа прычыны выкарыстанне ў вялікай колькасці выклічнікаў (у гэтым трэба бачыць часткова ўплыў народнай песні).

Паэт многа і пэсна вучыўся ў класікаў і асобна ў Пушкіна, Шаўчэнка, Купалы, Коласа. Невычэрпнай крыніцай для яго паэзіі была народная творчасць. Гэтая вучоба дапамагла паэту стварыць за свай кароткае жыццё такі сапраўды выдатны твор, як «Дзесяты падмурак».

У сувязі з гэтым хочацца ўзніць адно пытанне. Час нашым літаратуразнаўцам вылучыць у творчасці Паўлюка Труса сама каштоўнае, ідэйна і мастацкі сталае, каб чытач атрымаў сапраўды выбранае творы паэта, з яго ясным і непаўторным голасам. Гэта дапамагло-б і выкладчыкам. Выдадзены ў 1946 годзе Дзяржаўным выдавецтвам БССР «Выбраныя творы» Паўлюка Труса пададзены непрадумана і нехайна. Поруц з выдатнымі творамі сюды ўключаны і слабыя вучнёўскія вершы, не арганічныя для паэта, і такая паэма, як «Цыганка», бо «разгук цыганскага жыцця» быў наваены паэту не жыццём, а старай ідэалогіяй.

Самым каштоўным творам са спадчыны Паўлюка Труса па-праву лічыцца яго выдатная паэма «Дзесяты падмурак». Яна адзіна і паэтычна-крысталічная. Паэт праўдзівя і глыбока-эмацыянальна паказаў у ёй лёс беларускага народа ў яго гістарычным развіцці, убачыў і зразумець яго будучыню. Край крыжоў, магі і тугі — жабырчачы і забітыя Беларусь адыйшла ў нябыт. Перамог сацыялізм. Уся паэма і з'яўляецца радасным гімнам у гонар перамагальнага сацыялізма.

Паэма была напісана да дзесятай гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. 1927 год. Тады толькі пачыналася магучая сталінская індустрыялізацыя краіны.

Прайшло дваццаць два гады. І якіх! Іва стала ў тысячы раз багатейшай і прыгажэйшай, чым мара паэта. Край палёў стаў краем шырокай калгасных палёў. Край балот збірае на гэтых балотах вазачныя ўрадкі жытця і кок-сагызку. Даўно звінціць га вуліцах Мінска трамвай, і двойчы нарыджаны Асіноў гарыць залатымі агнімі. І ўжо нельга назваць нашу Беларусь краем цішы. Тут яшчэ нядаўна бушавалі грымлявалыніцы Вялікай Айчыннай вайны, а цяпер усюды вырастаюць воматы-муры і будуюцца такія фабрыкі і машыны, якія цяжка было і прысніць. І ўжо дзесяць гадоў, як Заходняя Беларусь зняла цяжковыя вянкі, уздыла перамогу і ў адной з'яднанай сям' будзе юмунізм.

Паўлюк Трус сёння з намі, бо ён бачыў «тыя снежкі, што ў аўтра вядуць», бо ён жадаў

Здзейсніць мэту,
І золата дум
Падарыць на карысць Беларусі.
(«Брату»)

Золата лепшых дум Паўлюка Труса ўвайшло ў выдатны фонд беларускай савецкай паэзіі.

Вельмі крыўдна бывае актору, калі смятакля, у які ўкладзена вялікая аўтарская энергія, выключнаецца з рэпертуара і забываецца.

Такія выпадкі вельмі часта бываюць у тэатры імя Янкі Купалы. Калыкты тэатра ў свой час стварыў цалы рад фундаментальных п'ястэнавак, якія маглі-б доўгія гады заставацца ў рэпертуары тэатра. Такія смятакля, як «Ваўкі і авечкі», «Без віны вінаватыя», «Апошнія», «Маладая гвардыя», «У стонах Украіны», «Шарпаваны», «Пагібель воўка», «Рамэа і Джульета» і шмат іншых п'ястэнавак маглі-б з поспехам ісці і зараз. Усе яны ў свой час былі высока ацанены грамадствам рэспублікі. Кожны актёр, рэжысёр, мастак, кожны тэхнічны работнік сцэны прыклаў німаля намаганняў для стварэння гэтых каштоўных смятакляў. І тым не менш сёння іх ужо няма ў рэпертуарных планах тэатра. У памяці актораў знікае тэатр роляў, афармленне смятакляў пераарыяецца для новых п'ястэнавак, і смятакля, такім чынам, самі па сабе паступова забываюцца і адміраюць.

Такія выдатныя смятакля, як «Ваўкі і авечкі», «Без віны вінаватыя» Астроўскага ў мінулым сезоне зусім не былі паказаны. Ад афармлення смятакля «Без віны вінаватыя» ўжо нічога не засталася, а глядач вельмі любіў гэты смятакля.

Адзін з лепшых смятакляў нашага тэатра «Апошнія» М. Горкага ў мінулым сезоне быў паказаны толькі чатыры разы. Нават у 81-ую гадавіну з дня нараджання А. М. Горкага гэты смятакля ўжо чамусьці не паказваўся, у той час, як многія

тэатры нашай краіны спецыяльна рыхтавалі і паказвалі драматычныя творы вялікага рускага пісьменніка.

Чаму такі пагратычны смятакля, як «Маладая гвардыя», дае занята амаль уся моладзь тэатра, да гэтага часу не пастаўлены ў новай рэдакцыі і не мае месца ў рэпертуары тэатра? А яго вельмі даражы было-б паказаць глядачу ў дні XI з'езда ВЛКСМ, і тым больш карысна было-б паказаць яго нашым школьнікам замест безьдзейнай «Душнін», якую часта можна было бачыць на школьных рапішніках.

Цікавы і свочасовабы смятакля «У стонах Украіны» па п'есе А. Карнейчука, якія і на сёнешні дзень з поспехам ідзе ў тэатрах Саюза, у тэатры імя Янкі Купалы таксама даўно забыты, а афармленне знічана.

Да 150-годдзя з дня нараджэння А. С. Пушкіна наш тэатр падрыхтаваў урыўкі з п'ес вялікага паэта «Барыс Годуноў» і «Скуны рыцаря». Але-ж у рэпертуары тэатра быў вельмі добры пушкінскі смятакля «Канітанская дачка», які ў свой час быў пастаўлены ў добрым аўтарскім і рэжысёрскім выкананні. Дзе-ж гэты смятакля зараз?

Можна было-б яшчэ прыгадаць асобныя забытыя смятакля. Даўна толькі, чаму яшчэ так хутка забываюцца віраўніцтвам нашага тэатра. Глядач іх не забыў і не забудзе, ён хоча бачыць на сцэне тэатра лепшыя класічныя творы і лепшыя творы савецкай драматургіі. Але чаму не хочучь паказаць іх твая, ад каго гэта залежыць?

У. УЛАДАМІРСКІ,
народны артыст БССР.

Новыя выданні кніг Акадэміі навук БССР

З кожным годам пашыраецца выданне кніг Акадэміяй навук БССР. Толькі за мінулы год было выдадзена 45 назваў разнастайнай літаратуры аб'ёмам у 304 друкаваныя аркушы, 3 50 назваў кніг, зацверджаных да выдання ў гэтым годзе, ужо вышлі ў свет 44 кнігі.

Нядаўна вышла з друку серыя кніг навукова-папулярнай літаратуры. Сярод іх—кнігі правадзейнага члена Акадэміі навук БССР І. Луціновіча «Травопольная сістэма земляробства і шляхі яе ўварнення ў калгасы БССР», члена-карэспандэнта Акадэміі на-

вук БССР А. Лапо «Аб асновах міхурнаекага вучэння і яго прымяненні на практыцы маснаводства», члена-карэспандэнта Акадэміі навук БССР М. Бесбародка «Ламанасць і першыя хімічныя лабараторыі ў Расіі» і іншыя.

У бліжэйшыя дні выйдзе ў свет рад новых кніг беларускіх вучоных. Сярод іх—«Тэхналагічныя асновы механізацыі ўборкі бульбы», другі том кнігі «Флора БССР», «Да пытанняў вивучэння і асаення вытворных сіл Палескай нізіны», «Культура кок-сагызку на асупаных тарфяных глебах БССР» і інш.

Выданне твораў беларускіх пісьменнікаў на рускай мове

Маскоўскае выдавецтва «Советскі пісьменнік» вырашыла выдаць другі том «Беларускіх апавяданняў» на рускай мове на тэмы аб пасляваеннай працы беларускага народа.

Празіўтым Праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР даручыў падрыхтоўку тома левінградскаму пісьменніку П. Каб-

зарэўскаму.

Выдавецтва ЦК ВЛКСМ «Маладая гвардыя» ўключыла ў план выдання на 1950 год дзве кнігі маладых беларускіх пісьменнікаў — кнігу вершаў А. Валюціна і зборнік апавяданняў А. Кулакоўскага.

(БЕЛТА)

НОВАЯ ПАЭМА А. КУЛЯШОВА

У часопісе «Новый мир» № 8 за 1949 год надрукавана новая паэма лаўрэата Сталінскай праміі Аркадзя Куляшова «Простыя людзі», прысвечаная барацьбе за мір.

Пераклад на рускую мову зроблен паэтам Міхаілам Ісакоўскім.

Восьмы нумар радыёальманаха

28 жніўня па радыёстанцыі «Советская Беларусь» быў перададзены 8 нумар радыёальманаха «Беларусь літаратурная», прысвечаны 10-годдзю ўз'яднання беларускага народа ў адзінай Савецкай Беларускай дзяржаве. У пералачу былі ўключаны творы пісьменнікаў М. Танка — урывак з новай паэмы «Дэбнін міру», два новыя вершы П. Пранузы «Рана» і «Наш дзень».

Перш мікрафонам выступіў таксама паэт А. Валюцін з чытаннем урыўкаў новай паэмы «Светач», якую ён нядаўна напісаў.

Траба памятаць, што ў той час у паэзіі адчуваўся даволі моцны ўплыў горшых баёў творчасці С. Ясеніна. Беларускія нацыяналісты ўсяляк культывіравалі ясеніншчыну. Для лепшых нашых паэтаў гэтая з'ява была глыбока чужой. Чужой яна была і для Паўлюка Труса.

«Песнізм» і «адачы» ў некаторых вершах паэта — не арганічны, шугучы, гэта, так сказаць, даніна пачынаючага паэта літаратуршчыне, «стражніцкая» поза наіўнай маладосці.

Паўлюк Трус—паэт глыбока і шырока агульствачыны. І калі з разгону ў яго часам вырываецца нашылівы радок—«душа паэта—плач і смех...», то хутка ён сам сабе ўпікае:

Навошта-ж плач,
Навошта плач паэту,
Калі жыццё—парыў
Адвечнае красі?

Асноўны настрой усёй творчасці Труса выказаны ў словах: «Няма вялікага, як будаваць і жыць». Гэтая думка паўтараецца ў паэты часта:

Мы прыходзім ў свет,
Каб уславіць яго,—
Усё аддаць за жыццё і змаганне.

Ой, як хочацца жыць,
Упывацца красой,
У моц краіны мне хочацца верыць.
(«Як нажоўкнуць лісты»)

Паўлюк Трус—паэт маладосці, паэт вясны. Ён кажа: «Хачу, каб вена красавала прыгожа-светлая вясня». Таму і выяўленчыя сродкі паэта такія сакавітыя, сонечныя. Ён захваліцца шматбаковым жыццём, працай; душу яго перазаўняе радасць; і гэтай радасцю ён гатовы шчодро падзяліцца з людзьмі! Ён багаты ўражаннямі, адчуваннямі, пачуццямі, а каб выказаць іх, у маладога паэта не заўсёды хапае дакладных слоў, і мы бачым, як паэт у пачатку

творчасці шчодро карыстаецца словамі-спарышамі: «смага-дым», «шыр-рагон», «рукі-сталь», «крань-вясня», «ясня-зора-вочкі», «буйна-горда» і г. д. З гэтай-жа прычыны выкарыстанне ў вялікай колькасці выклічнікаў (у гэтым трэба бачыць часткова ўплыў народнай песні).

Паэт многа і пэсна вучыўся ў класікаў і асобна ў Пушкіна, Шаўчэнка, Купалы, Коласа. Невычэрпнай крыніцай для яго паэзіі была народная творчасць. Гэтая вучоба дапамагла паэту стварыць за свай кароткае жыццё такі сапраўды выдатны твор, як «Дзесяты падмурак».

У сувязі з гэтым хочацца ўзніць адно пытанне. Час нашым літаратуразнаўцам вылучыць у творчасці Паўлюка Труса сама каштоўнае, ідэйна і мастацкі сталае, каб чытач атрымаў сапраўды выбранае творы паэта, з яго ясным і непаўторным голасам. Гэта дапамагло-б і выкладчыкам. Выдадзены ў 1946 годзе Дзяржаўным выдавецтвам БССР «Выбраныя творы» Паўлюка Труса пададзены непрадумана і нехайна. Поруц з выдатнымі творамі сюды ўключаны і слабыя вучнёўскія вершы, не арганічныя для паэта, і такая паэма, як «Цыганка», бо «разгук цыганскага жыцця» быў наваены паэту не жыццём, а старай ідэалогіяй.

Самым каштоўным творам са спадчыны Паўлюка Труса па-праву лічыцца яго выдатная паэма «Дзесяты падмурак». Яна адзіна і паэтычна-крысталічная. Паэт праўдзівя і глыбока-эмацыянальна паказаў у ёй лёс беларускага народа ў яго гістарычным развіцці, убачыў і зразумець яго будучыню. Край крыжоў, магі і тугі — жабырчачы і забітыя Беларусь адыйшла ў нябыт. Перамог сацыялізм. Уся паэма і з'яўляецца радасным гімнам у гонар перамагальнага сацыялізма.

Паэма была напісана да дзесятай гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. 1927 год. Тады толькі пачыналася магучая сталінская індустрыялізацыя краіны.

Прайшло дваццаць два гады. І якіх! Іва стала ў тысячы раз багатейшай і прыгажэйшай, чым мара паэта. Край палёў стаў краем шырокай калгасных палёў. Край балот збірае на гэтых балотах вазачныя ўрадкі жытця і кок-сагызку. Даўно звінціць га вуліцах Мінска трамвай, і двойчы нарыджаны Асіноў гарыць залатымі агнімі. І ўжо нельга назваць нашу Беларусь краем цішы. Тут яшчэ нядаўна бушавалі грымлявалыніцы Вялікай Айчыннай вайны, а цяпер усюды вырастаюць воматы-муры і будуюцца такія фабрыкі і машыны, якія цяжка было і прысніць. І ўжо дзесяць гадоў, як Заходняя Беларусь зняла цяжковыя вянкі, уздыла перамогу і ў адной з'яднанай сям' будзе юмунізм.

Паўлюк Трус сёння з намі, бо ён бачыў «тыя снежкі, што ў аўтра вядуць», бо ён жадаў

Здзейсніць мэту,
І золата дум
Падарыць на карысць Беларусі.
(«Брату»)

Золата лепшых дум Паўлюка Труса ўвайшло ў выдатны фонд беларускай савецкай паэзіі.

Палепшыць работу мастацкіх навучальных устаноў

Падрыхтоўка кваліфікаваных кадраў — артыстаў, музыкантаў, спевакоў, дырыжораў, мастакоў абумоўлена тым вялікім творчым ростам, які перажывае беларускае савецкае мастацтва.

У рэспубліцы значна пашырэнася колькасць клубаў, гурткоў мастацкай самадзейнасці, ствараюцца прафесійныя ўстановы мастацтва. Зусім заканамерна, што ў такіх умовах з'яўляецца патраба і ў кваліфікаваных мастацкіх кадрах.

У БССР зараз налічваецца 22 навучальныя ўстановы, якія падначалены сістэме Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР. Сярод іх — музычных школ 12, музычная дзесяцігодка — адна, вучылішчы музычных — 5, харэаграфічнае, мастацкае вучылішча, кансерваторыя, тэатральны інстытут. Аднак і гэтыя колькасць навучальных устаноў не можа задаволіць патрабу ў мастацкіх кадрах. Таму, напрыклад, Міністэрства асветы БССР адкрыла яшчэ адно мастацкае педагагічнае вучылішча ў Віцебску, якое рыхтуе настаўнікаў чарчэння і малювання для сярэдніх школ.

Міністэрства асветы БССР неаднаразова звярталася да Кіраўніцтва па справах мастацтва з патрабаваннем рыхтаваць для сярэдніх школ рэспублікі настаўнікаў музыкі, малювання, кіраўнікоў гурткоў мастацкай самадзейнасці. Але мастацкія навучальныя ўстановы пакуль нічым не дапамаглі школам рэспублікі. Настаўка кадраў абумоўлена яшчэ тым, што педагагічныя сілы многіх школ і вучылішчаў вельмі нізкай кваліфікацыі. Кіраўніцтва па справах мастацтва ў ў прыватнасці яго аддзел навучальных устаноў не даюць аб удасканаленні педагагічных кадраў, яны не праводзяць курсаў, семінараў, слаба кантралююць іх.

Вельмі важным момантам у жыцці навучальных устаноў з'яўляецца набор новых студэнтаў. Недататкова яшчэ падрыхтаваць паміжкамне, вызначыць прыёмную камісію, неабходна аб будучай змене студэнтаў думаць штодзённа, на працягу ўсяго навучальнага года. Трэба, каб нашы навучальныя ўстановы не фармальна былі з'яваны з мастацкай самадзейнасцю, а сістэматычна. Прафесарска-выкладчыцкі склад, бадай, не бывае ў клубах, на аглядах мастацкай самадзейнасці, сярод рабочых і калгаснікаў. А кіруючыя работнікі навучальных устаноў не звязаны нават з Дамамі народнай творчасці і органамі прафсаюзаў і культурна-асветных устаноў, як метадычнымі і арганізацыйнымі цэнтрамі, якія кіруюць самадзейнасцю. Таму маладыя таленты, якія выяўляюцца нашай самадзейнасцю, знаходзяцца іны раз на-за ўвагай навучальных устаноў, якія перш за ўсё навіны заўважаюць і вербаваць да сябе на вучобу.

Добры пачатак у гэтым плане зрабіла Мінская музычная школа ім народнай артыстыкі СССР і БССР Л. П. Александрова, арганізаваўшы філіялы сваёй школы на некаторых буйнейшых заводах сталіцы, у прыгарадных калгасах Мінскага раёна «Чырвоны гароднік», пры Мінскім Доме афіцэраў, дзе будуць навучацца на класе фартапіяна, скрыпкі, віяланчэлі, народных інструментаў каля 400 чалавек дзяцей рабочых, калгаснікаў і ваеннаслужачых.

У філіялы завезены інструменты: скрыпкі, клавійныя, цымбалы, якімі будуць карыстацца дзеці на працягу навучальнага года.

Горш падрыхтавалася да прыёму кансерваторыя. Не было арганізавана набору, напярэдні вярбоўкі з удзеламі мастацкай самадзейнасці, за што газета «Советское искусство» слухна крытыкавала Мінскую кансерваторыю. Дрэнна ўвамплектаваны выкладчыцкія кадры. Той факт, што ў кансерваторыі ёсць вышадкі (і, дарчы скажаць, частыя), калі асобныя студэнты пасля заканчэння вучобы не могуць здаць дзяржаўнага экзамена, па сваёму культурнаму ўзроўню не адпавядаюць той кваліфікацыі, якую яны абралі, прымушае сур'ёзна нечакіцца аб якасці вышуканых кадраў. Гэта сведчыць аб тым, што педагогі за час навучання не змаглі ўзабагаціць іх аднаведнымі ведамі. У дзяржаўнай кансерваторыі БССР не змаглі свечасова, у адпаведнасці з важнейшымі партыйнымі пастановамі на ідэалагічных пытаннях і ў прыватнасці па музыцы, перабудаваць сваю работу. Фармальна гэтыя гістарычныя дакументы абмуроўваліся, але практычных вынікаў для сябе работнікі кансерваторыі не зрабілі. І толькі тады, калі пачалася барацьба з касмапалітызмам, пачаліся плейны зрухі ў перабудове работы кансерваторыі і практычных метадаў выкладання. А да гэтага часу некаторыя педагогі, як Шыфрын, Мухарынская і інш., вялі выкладанне тэатральных дысцыплін па сістэме нямецкай кансерватыўнага тэатры Рымана. Атрымоўвалася так, што рускай музыцы адводзілася на 25 процантаў менш вучэбнага часу, чым захаднеўрапейскай, а беларускай і таго менш.

Значна можа перашкоджаць у вучобе студэнтам навучальных устаноў адсутнасць праграм, падручнікаў, настаўка інструментаў і паміжкамне.

Асабліва дрэнна абстаці справа па тэатральных і гістарычных дысцыплінах. Так, у рабочых планах, напрыклад, нават не прадугледжана вывучэнне гісторыі беларускай музыкі. Кіраўніцтва навучальных устаноў неабходна наладзіць сувязь з Акадэміяй навук БССР, з творчымі саюзамі — пісьменнікаў, кампазітараў, мастакоў, з тэатральным таварыствам БССР, каб яны дапамаглі ім у стварэнні праграм і падручнікаў па гісторыі беларускага тэатра, музыкі і выяўленчага мастацтва. Гэтыя дысцыпліны не знаходзяць, на жаль, адпаведнай увагі толькі таму, што выкладанне не сістэматызавана, возны педагог выкладае па ўласных планах, няма сталых праграм. Аб'яўляюцца багатага вопыту нашых артыстаў, рэжысёраў, мастакоў, кампазітараў вядзена ўзабагаціць беларускае савецкае мастацтва і будзе садзейнічаць далейшай папулярнасці савецкага мастацтва нашай

рэспублікі сярод шырокіх мас працоўных. Пачаўся новы навучальны год, а студэнты яшчэ не маюць падручнікаў. Книгачкаў, якія з'яўляюцца спецыяльна свечасова не атрымаць іх.

Ішчэ горш абстаці справа з паміжкамнем — класамі і інтэрнатам.

Толькі музычныя навучальныя ўстановы маюць у Мінску асобны будынак, дзе змяшчаюцца музычныя школы, музычная дзесяцігодка, вучылішча і кансерваторыя. Абласныя навучальныя ўстановы месцяцца ў пясных паміжкамнях па аднаму — два пакойчыкі, дзе нават дзяка наладзіць нармальна працэс вучобы.

Зусім адсутнічае адпаведнае паміжкамне ў мастацкіх вучылішчах і тэатральным інстытуце, які з-за гэтага не могуць разгарнуць поўнага курса навучання, што значна адбываецца на якасці засваення, асабліва спецыяльных прадметаў.

Насіла пытанне арганізацыі інтэрнапанаіснага, ці спецыяльнага дзіцячага дома ў Мінску на ўзроўні, які існуюць на Украіне, у Грузіі, РСФСР і іншых рэспубліках Савецкага Саюза для таленавітых дзяцей. Мінская музычная школа вымушана была адмовіць у гэтым годзе дзецям, якія валодаюць выключнымі музычнымі здольнасцямі, і толькі таму, што ім няма дзе жыць у Мінску, яны не могуць быць прыняты ў музычную школу.

Асобна трэба сказаць аб тэатральных навучальных установах. Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР у свой час не падумала аб будучым маладой тэатральнай змене, без якой тэатры не могуць існаваць. А змена гэтай рыхтуецца ў тэатральным інстытуце і харэаграфічным вучылішчах. Першы выпуск тэатральнага інстытута не змаглі захаваць, а перадалі яго ў аэраду. А ў большасці абласцей няма тэатраў, няма дзіцячага і вандэраўнага калгасна-саўгасных тэатраў. Нарэшце, і нашы абласныя дзяржаўныя тэатры не адмовіцца ад з'яўлення малады. Аб змене трэба думаць загалма, а не тады, калі гэта будзе вельмі неабходна.

Разважваюцца фактычна і харэаграфічнае вучылішча. Яно рыхтуе кадры для опернага тэатра, а дзіржцы тэатра не хоча браць выпускнікоў на працу.

Партыя і ўрад аддаюць вялікую ўвагу мастацтву, яны штодня прац'яваюць да яго ўсё новае і больш высокі патрабаванні. Нашым кіруючым і творчым арганізацыям мастацтва трэба больш дапамагчы навучальным установам, каб яны рыхтавалі здольную, кваліфікаваную змену нашым выдатным майстрам, якія прадоўжылі іх славутыя традыцыі і рўшылі наша мастацтва наперад.

А. ЕСАНОУ.

ЛІТАРАТУРНЫ ГУРТОК

Пры Віцебскім домабудуўнічым камбінате працуе літаратурны гурток, які налічвае да 10-ці чалавек рабочых і інжынера-тэхнічных работнікаў — лачынаючых працаў і паэтаў. У гуртку рэгулярна праводзяцца чытанне і разбор новых твораў лаўраваў

Сталінскай іраміі. Толькі за паўгоддзе гурткоўцы прачыталі і абмеркавалі такія кнігі, як «Далёка ад Масквы» В. Ажаева, «Кавалер Залатога Звязды» С. Бабаўскага, «Белая біроза» Бубенява і інш. (Напх кар.)

Рыгор ШКРАБА

Пра паэзію сапраўдную і ўмоўную

Калі мы гаворым: новы твор, — дык маем на ўвазе не толькі новую тэму, на якую ён напісаны, але і арыгінальнае, асаблівае вырашэнне тэмы. Паэт, які пераважае выбранае

«Дарога ў будучыню» маладых паэтаў і будоўляў рэспублікі, які пераважае выбранае

якога ў творы так і не атрымаўся. Адчуўшы недастатковае веданне жыццёвага матэрыялу, Эдзі Агніцвет нечакана ламае ланцуток паралельных ліній Ігната і Агніцвет, і дае ім у рэчышча лю

Як Зосі давялося...

Адам РУСАК

Так нікому не прыйшлося, Як анупрыкавай Зосі, Гэта-ж думаць, ўсім на дзіва Восем хлопцаў спарадзіла. Дайце-ж рады, Восем хлопцаў спарадзіла.

Як дубы, ўзраслі малойцы, Ды ўсе-ж хлопцы комсамольцы, І ў наго-ж яны ўдаліся, За навуку прыняліся. Дайце-ж рады, За навуку прыняліся.

Апанас на машыніста, А Мірыла на танкіста, Аляксей на агранома, Мікалай на астранома. Дайце-ж рады, Мікалай на астранома.

Анатоль на інжынера, А Мацей на анушэра, Янна ў лётчыні падаўся, А Пятрусь музыка ўдаўся. Дайце-ж рады, А Пятрусь музыка ўдаўся.

І што гэта за праява, Загрымела пра іх слава. Ёсць чым Зосі пахваліцца, Ёсць чым Зосі ганарыцца. Дайце-ж рады, Ёсць чым Зосі ганарыцца.

Ды не знала-ж, не гадала, Доўга вестак іх чакала, А тут госці, нібы з грому, На машынах коцяць і дому. Дайце-ж рады, На машынах коцяць і дому.

І на ганак вышла маці Ды герою сустрэнаці, Восем хлопцаў — сваіх дзятка, Восем вяселачан-нявестак. Дайце-ж рады, Восем вяселачан-нявестак.

Дзеці з матнай абняліся, У Зосі слёзы паліліся: — Ай, ды дзеці-ж, мае дзеці, Дзе мне шчасце сваё дзеці? Дайце-ж рады, Дзе мне шчасце сваё дзеці?

Пачэсная справа архітэктараў і скульптараў БССР

Савецкі народ глыбока шануе памяць воінаў-герояў Вялікай Айчыннай вайны. Надоўга застануцца памятнымі і тыя месцы, дзе адбываліся гістарычныя бітвы Савецкай Арміі з палчынчамі нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Беларускі народ увякавечвае памяць герояў і змянальнымі месцамі Вялікай Айчыннай вайны вялікай колькасцю помнікаў. За перыяд з 1944 — 1949 гг. партыйнымі, савецкімі і грамадскімі арганізацыямі рэспублікі прароблена ўжо значная праца. Узяты на ўлік многія змянальныя месцы, звязаныя з разгромам нямецкіх войск на Беларусі, арганізавана ахова месца захавання загінуўшых воінаў Савецкай Арміі і партызан, што аддалі сваё жыццё ў шматлікіх баях з ворагам. Пачата вялікай праца па збудаванні помнікаў для месца захавання загінуўшых. У гарадах і вёсках рэспублікі, уздоўж прасялачных і грунтавых шляхоў можна часта сустрэць любібуна прыбраныя, прыгожа агарожаныя могілкі воінаў і партызан, можны бачыць брацкія магілак, устаноўленыя на брацкіх магілаках.

Разам з тым, не ўсюды яшчэ наладжана праца па ахове месца захавання і помнікаў. Асобныя кіраўнічыя арганізацыі, на якіх ускладзена кіраўніцтва аховай і ўпарадкаваннем помнікаў Вялікай Айчыннай вайны, самаўхіліліся ад гэтай працы. Так, загадчык Магілёўскім абласным аддзелам культасветработы т. Вішнеўскі, нягледзячы на пастаўленае абавязанне аб правядзенні работ па ўпарадкаванні помнікаў і месца захавання, не выконвае гэту пастаўлена. Аднаго інструктара аддзела, якому даручана праца па ўпарадкаванні помнікаў, ён прымушае займацца зусім іншай работай.

Некаторыя помнікі на могілках герояў Вялікай Айчыннай вайны выкаваны на вельмі нізкім мастацкім узроўні. Напрыклад, помнік на брацкай магіле на ўскраіне Магілёва мае выгляд высокага слупа, які менш за ўсё можна назваць помнікам.

Большасць помнікаў, якія пастаўлены ў розных месцах рэспублікі, зроблены ў адным і тым-жа плане — у выглядзе высокага чатырохграннага аб'яліска. Помнік у выглядзе аб'яліска выразаецца сваёй сілуэта і прастатой форм зававаў усеагульнае прызнанне і з'яўляецца найбольш распаўсюджаным. Аднак, калі адна і тая-ж форма

помніка назменна паўтараецца, калі яна да таго-ж і сироччана вырашана, — выхавальнае значэнне такога помніка, безумоўна, зніжаецца. Пры праектаванні помнікаў пакуль яшчэ не скарыстоўваюцца багатыя канструкцыйныя і мастацкія сродкі, уласцівыя гэтай віду мастацтва, якія даюць магчымасць ствараць самыя разнастайныя варыянты форм аб'яліска.

Здараецца гэта таму, што шмат якія помнікі Вялікай Айчыннай вайны праектуюцца і будуцца людзьмі, якія маюць нізкую мастацкую і архітэктурную падрыхтоўку, а партыйна і савецкая грамадскасць той ці іншай вобласці або раёна не прац'явае адпаведных патрабаванняў аўтарам гэтых збудаванняў.

Значная доля віны за гэта прыпадае на майстроў мастацтва і, перш за ўсё — на скульптараў і архітэктараў, якія ўхіліліся ад актыўнага ўдзелу ў гэтай працы. Кама, як не Саюзу савецкіх мастакоў, Саюзу савецкіх архітэктараў і Кіраўніцтва па справах архітэктурны пры Совеце Міністраў БССР, належыць займацца практычным вырашэннем гэтага пытання. Іменна ў іх сілах ствараць манументальныя помнікі, прысвечаныя падзеям і героям Вялікай Айчыннай вайны. Абавязак кожнага скульптара, архітэктара і мастака ўключыцца ў гэту работу.

У тэматычным плане Саюза мастакоў БССР не прадугледжана стварэнне помнікаў Вялікай Айчыннай вайны. Скульптары і мастакі чаму-ці абмяжоўваюць сваю творчую дзейнасць толькі такімі відамі, як бюсты, карціны, пейзажы, партреты, скульптурныя творы на матых іншых тэмы і, бадай, няма ў іх творчых планах манументальных помнікаў, прызначаных для ўсталявання на месцах разгрому фашысцкіх палчынчаў, на могілках герояў мінулай вайны. Вельмі дрэнна, што мастакі, скульптары і архітэктары адарваны пакуль ад практычнай работы па праектаванні і будаўніцтву помнікаў, звязаных з барацьбой савецкага народа за перамогу над ворагам, з імі не заключваюцца дагаворы на стварэнне гэтых помнікаў.

Праца над стварэннем помнікаў Вялікай Айчыннай вайны — кроўная і пачэсная справа мастакоў, скульптараў і архітэктараў БССР.

М. НАЦАР.

Паседжанне камісіі па крытыцы

1 верасня адбылося паседжанне камісіі па крытыцы Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР.

З дакладам аб рабоце аддзела крытыкі і бібліяграфіі часопіса «Польмя» выступіў У. Агніцвет.

Пасля гістарычных настановаў ЦК ВКП(б) па пытаннях літаратуры і мастацтва часопіс «Польмя» праробіў значную работу, амяццёўшы на сваіх старонках рад сур'ёзных артыкулаў В. Барысенкі, П. Глебкі, П. Броўкі, І. Гутарава і другіх крытыкаў і пісьменнікаў па пытаннях развіцця беларускай савецкай літаратуры.

Аднак у часопісе былі надрукаваны і павярхоўныя, аднабоковыя артыкулы, у якіх не было сур'ёзнага аналізу творчасці пісьменнікаў.

Да іх адносіцца артыкул Я. Шаракіўскага «Соцыялістычнае будаўніцтва ў беларускай літаратуры пасляваеннага часу» («Польмя» № 6 за 1949 г.). Я. Шаракіўскі падыходзіць да разгляду твораў беларускіх пісьменнікаў, ставячы, напрыклад, у адзін рад паэму «Новае рэчышча» А. Куляшова і «Дарогу ў будучыню» Э. Агніцвет, а таксама іншыя творы, розныя як па сваёй тэме, так і па майстэрству.

Аднабаковай з'яўляецца таксама і рэцэнзія М. Клімковіча на «Глыбокую пільну» І. Шамякіна. Крытык замест дэталёвага аналізу твора заняўся ўсхвалянем яго, не ўказаў маладому пісьменніку на рад недахопаў.

Не зусім глыбокай і прынцыповай лічыць дакладчык і рэцэнзію К. Губарэвіча

на апавесць «Вяснінка» Тараса Хадкевіча, у якой крытык спрабуе беспаспэўна абінававаць аўтара ў напярэдым паказе пасляваеннага жыцця калгаснай вёскі.

Пасля даклада ў спрэчках выступілі М. Танк, С. Майсхавіч, Р. Нахай, В. Барысенка, У. Карпаў, М. Ларчанка і іншыя.

На сваім паседжанні камісіі па крытыцы зацвердзіла план работы на верасень — снежань 1949 г.

На чарговым паседжанні камісіі абмяркуе пытанні аб ідэйна-мастацкіх асаблівасцях беларускай драматургіі, разгледзіць крытыка-бібліяграфічныя матэрыялы, змешчаныя ў газеце «Літаратура і мастацтва», а таксама абмяркуе падручнікі па беларускай літаратуры для сярэдняй школы.

кае аўтара «паехаць да Алтая», затым яна «сладзіць сілу нашай адзінай, непарушнай сямі», нарэшце, на яе ўскладваецца роля эпілога паэмы.

Падобныя стылізацыі над фальклор, выкарыстанне ўмоўна-паэтычных прыёмаў, глушыць жывое слова, не даючы выхату хвалючаму патужцю. Сапраўды, чымкі, вобразы могуць

ласу» — сведчаць, што поспех чакае паэту тады, калі яна адмаўляецца ад літаратурных канонаў, калі яна ідзе ад жыцця ў паказе нашай рэчаіснасці, а не ад устарэлых вобразаў і схем.

Цалкам зборнік атрымаўся вельмі няроўным. І надзвычай прыкра, што побач з добрымі творамі знайшлі сабе месца наасобныя слабыя, недапрацаваныя вершы.